

- ди боротьби з корупцією: Міжнародний документ, Резолюція від 07.09.1990: [Електронний ресурс] – режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_785.
3. Безрутенко В. С. Причини та наслідки поширення корупції / В. С. Безрутенко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2010. – Вип. 23. – С. 105-114.
 4. Костенко Б. О. Національна антикорупційна стратегія та її інституційне забезпечення: навч.-метод. матеріали / Б. О. Костенко, Л. М. Хотієва, М. І. Вакулік. – К.: НАДУ, 2013. – 68 с.
 5. Сокол Р. В. Соціальна сутність корупції в Україні / Р. В. Сокол // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 1. – С. 151-156.

УДК 343.98.06

**КІЯН Тетяна
ТАРАН Зінаїда**

ОСНОВНІ ДЕФІНІЦІЇ ТА ВЛАСТИВОСТІ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ

Одним із пріоритетних напрямів розвитку науки криміналістики постає методичне забезпечення процесу розслідування та попередження злочинної діяльності. Будучи особливим розділом науки криміналістики, криміналістична методика охоплює аналіз, виявлення, розслідування та попередження злочинних діянь, пошук ефективних прийомів, способів, методів діяльності органів досудового розслідування та інших правоохоронних органів. Саме розробка, з'ясування сутності та застосування на практиці криміналістичних рекомендацій сприяє ефективній діяльності слідчого у різних слідчих ситуаціях.

Питання щодо визначення поняття, аналізу, сутності, значення та властивостей криміналістичної методи досліджували багато як вітчизняних, так і закордонних вчених, а саме: О. Я. Баєв, В. П. Бахін, Р. С. Белкін, І. А. Возгрін, О. М. Васильєв, А. І. Вінберг, В. О. Образцов, О. В. Пчеліна, М. О. Селіванов, В. Г. Танасевич, В. Ю. Шепітько, Б. В. Щур, М. П. Яблоков та інші науковці.

Зростання рівня злочинної діяльності у суспільстві та процес оновлення механізмів вчинення злочину породжує значну увагу серед фахівців, що обумовлює значний інтерес та актуальність осмислення та дослідження криміналістичних методик. Реформування кримінального процесу в Україні, що здійснюється останніми роками, та докорінні зміни в організації діяльності органів правопорядку закономірно супроводжуються значними труднощами у забезпеченні належного рівня протидії злочинності [8, с. 85–86]. Криміналістична методика охоплює собою основи криміналістичної техніки і тактики, враховуючи впровадження нових основ організації розслідування суспільно небезпечних протипра-

вних діянь (злочинів) та аспектів розгляду певних категорій проваджень у суді. Проте, у криміналістиці спостерігаються дещо різні підходи щодо її формування. Однією з концепцій є та, що методика розслідування формувалась паралельно з рекомендаціями техніки і тактики. Інша концепція пов'язана з тим, що методика розслідування є наслідком певного рівня сформульованості техніки і тактики, а така позиція підкреслює вторинність криміналістичної методики [4, с. 157–158].

Необхідним аспектом дослідження даної проблематики є саме визначення поняття «криміналістична методика». Аналізуючи дану категорію, слід виокремити наступні тлумачення, а саме:

- методика розслідування злочинів розуміється як система запропонованих із метою розкриття та попередження злочинів методів, прийомів із послідовного дослідження в процесі розслідування обставин вчинення злочину та викриття осіб, які його скоїли, систему, що спирається на розроблені криміналістикою загально-теоретичні положення, науково-технічні засоби та криміналістичну тактику [9, с. 92];
- криміналістична методика є окремим розділом науки, що вивчає закономірності організації й реалізації розкриття, розслідування окремих видів злочинів та запобігання їм із метою розробки в суворій відповідності до вимог законності науково обґрунтованих рекомендацій щодо найбільш ефективного провадження слідства [3, с. 29];
- криміналістична методика розслідування злочинів є заключною частиною криміналістики, яка вивчає криміналістичні особливості досудового розслідування, судового розгляду окремих видів і груп злочинів та розробляє, згідно з кримінальним процесуальним законом, систему загальних та окремих (часткових) теоретичних положень і методичних рекомендацій про найбільш доцільні комплекси судових, слідчих, оперативно-розшукових та інших організаційних дій, їх поєднання, застосування техніко-криміналістичних засобів і тактичних прийомів для вирішення слідчих і судових ситуацій, що складаються [7, с. 462];
- криміналістична методика – це розділ криміналістики, система знань про поняття, сутність, зміст цієї частини криміналістики, а також про те, які, на якій підставі, з якою метою, шляхом реалізації яких методів та іншого наукового інструментарію створюються методичні рекомендації, адресовані слідчій практиці, який їх обсяг, структура та зміст [5, с. 375];
- криміналістична методика – це система наукових положень і розроблених на їх основі рекомендацій з організації і здійснення розслідування та запобігання злочинам [2, с. 101].

Таким чином, узагальнюючи вищенаведені трактування, можемо окреслити криміналістичну методику як у вузькому розумінні (тобто, криміналістична методика являє собою методику щодо розслідування

певних видів злочинів органами досудового розслідування), так і у широкому розумінні (тобто, криміналістична методика являє собою не тільки методику щодо розслідування певних видів злочинів органами досудового розслідування, а також методику розгляду кримінальних проваджень певної категорії у суді, методику кримінального захисту та методику державного обвинувачення).

Аналізуючи сутність та значення криміналістичної методики, необхідним є окреслення своєрідних ознак (властивостей) даної категорії, таких як: інтегративність (сутність даної ознаки полягає у тому, що криміналістична методика охоплює основи криміналістичної техніки та криміналістичної тактики щодо розслідування певних груп злочинних діянь, особливості та закономірності злочинної діяльності щодо підготовки, вчинення, приховування та протидії розслідуванню злочинних діянь, аспекти кримінальної процесуальної та кримінальної правоохоронної діяльності розслідування злочинів); інформативність (сутність даної ознаки полягає у тому, що криміналістична методика характеризується пізнавально-інформаційними особливостями, що надає можливість аналізувати та нагромаджувати інформацію про злочини, які були вчинені, та інформацію про види, групи злочинів, що розслідувались та розслідуються); системність (комплексність) (сутність даної ознаки полягає у тому, що криміналістична методика охоплює систему наукових концепцій, положень, рекомендацій, технологій щодо розслідування та попередження злочинної діяльності та забезпечує взаємну участь працівників органів досудового розслідування, експертних установ, спеціалістів, представників громадськості у процесі розслідування, розкриття, запобігання та попередження злочинної діяльності).

Таким чином, узагальнюючи вищезазначене, слід зробити висновок, що криміналістична методика постає як інтеграційна система, сукупність наукових положень, ідей, рекомендацій, технологій, яка має на меті забезпечення ефективного розслідування та запобігання злочинній діяльності у суспільстві. Будучи окремим розділом науки криміналістики, криміналістична методика забезпечує можливість всебічного та професійного розслідування злочинів на основі використання наукових та практичних аспектів. Отже, подальше дослідження та вдосконалення сучасної криміналістичної методики розслідування злочинних діянь повинно ґрунтуватись на основах слідчої та судової практики, практики міжнародного співтовариства, статистичних даних, сучасних інформаційних технологіях та науковій доктрині, оскільки криміналістична методика забезпечує посадових та службових осіб правоохоронних та судових органів рекомендаціями щодо раціонального застосування сил, засобів та заходів у боротьбі зі злочинністю.

Література:

1. Конституція України: прийнята 28 червня 1996 року на п'ятій сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст. 143.
2. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия / Р. С. Белкин. – М.: Мегатрон XXI, 2000. – 334 с.
3. Возгрин И. А. Общие положения методики расследования отдельных видов преступлений / И. А. Возгрин. – Л.: ВПУ МВД СССР, 1976. – 55 с.
4. Кочнева А. О. Криміналістична методика розслідування злочинів: сучасний стан і проблеми розвитку / А. О. Кочнева // Юридичний вісник. – 2016. – № 1 (38). – С. 157–161.
5. Образцов В. А. Криминалистика: учебник / В. А. Образцов. – М.: Юридическая литература, 1995. – 592 с.
6. Пчеліна О. В. Криміналістична методика як Особлива частина криміналістики / О. В. Пчеліна // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – Вип. 74. – С. 396–401.
7. Селиванов Н. А. Сущность методики расследования и её принципы / Н. А. Селиванов // Социалистическая законность. – 1976. – № 5. – С. 61–64.
8. Степанюк Р. Л. Принципи формування окремої криміналістичної методики / Р. Л. Степанюк // Право і безпека. – 2016. – № 4 (63). – С. 85–90.
9. Танасевич В. Г. Теоретические основы формирования криминалистических методик расследования преступлений / В. Г. Танасевич // Советское государство и право. – 1976. – № 6. – С. 90–94.

УДК 343.98.06

ТИМОХІНА Наталія

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ МЕТОДІВ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Питання методики, що пов'язані безпосередньо із дослідженням злочинності є пріоритетним напрямком сучасної кримінології. Під методикою у кримінології доречно розглядати систему засобів та прийомів, що направленні на збирання та обробку інформації про злочинність взагалі, а також про її причини та умови, безпосередньо особу злочинця та заходи, які направлені на боротьбу із злочинністю.

Основною метою дослідження є виявлення результатів кримінологічних досліджень, в наслідок яких створюються певні рекомендації, пропозиції, програми, що направлені на боротьбу із злочинністю та попередження злочинності; дані розробки також направлені на удосконалення існуючого законодавства.

Метою даної роботи є дослідження основних положень методів кримінологічного дослідження з метою подальшого їх використання для аналізу стану злочинності, виявлення причин та умов та запобігання скоєнню злочинів.

Перед тим як безпосередньо розглядати кожну групу методів кримінологічного дослідження доречно зазначити, що розуміють під кримінологічним дослідженням.